

Nevtepeno
Poprijeta Devica Marija

IV letni ticsaj, 10 st

1908. okt.

Zmozsna
Gospa Vogrszka

POBOZSEN MEŠZECSEN LISZT.

Reditel:

Bassa Ivan plebános vu Bogojini.

Vszebina.

Rzsn. : Adked je szv. rozsnivenec?	289
X. : Vpokori	294
Szlepecz Ivan : Pobožnosz k Olt. szveszti	295
Polvetji S. I. : Premislavanje od nebész	299
Lenarsich Mirkó : Nase romanje	303
Bassa Ivan : Iz zgodovine szv. materecerkve	307

Drobis.

Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo sznopiesov, naj mi naznani! Vsza pizma k meni, vu stamparijo nikaj!

Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki meszec.

Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo meli, naednok plácsajo!

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga szamesztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Premineese leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj zse mámo 1100 koron i interes.

NEVTEPENŐ POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — POBOZSEN MESZÉCSEN LISZT

REDITEL:

BASSA IVAN

PLEBÁNOS

Vu Bogojini (Bagonya, Zaálam.)

Prihaja vszaki meszec. Cena 2 koroni, v Ameriko tri.

Od ked je sv. roznivenec?

Szvėti roznivenec sze zse vnoga sztoletja moli po celom krsztsanszkom szveti. Bogátci, szirmácje, mozski, zsene, sztári ino mládívzaki, ki kolicskaj vernoszti má vu szebi k blazsenoj devici Mariji, ga koncsi v zsepi noszi, csi ga zmoliti kda stécs ne ima prilike.

Pa je szv. roznivenec vszem na pomocs. Trpécsemi je na tolázso, szlabomi dá mocs, szkúsávane varje greha, gresnike tolázsi ino je k právoj pokori pripela. Vszesirom je poznani, kak blagoszlov noszécsi, vszesirom ga naidemo, kak mocsno orozsjé, stero Marie diko glászi ino pekeo v sztrah prezsené. Pa csi mo vasz pitali, odket je priseo vnogi ne bi znali, ki ga poznajo ino molijo. Na krátci vam popisem :

Okoli 1200-ga leta po Krisztusi sze je lúdsztvo zmesalo na francuszkom ino je novo vero zacsnolo vaddlúvati — tak zváno albigenzsko — poleg stere je ne stelo vecs obdrzsavati cerkvene zapovedi pa je túdi zvarglo najprednjese tale nase szv. vere, escse szv. Trojsztvo túdi.

Vláda sze je proti posztávila etoj veri z mecsom túdi, kastigali, celo na szmrt szo pelali krivoverce, ar szo túdi vu drzsávi vnogo nerédnoszti delali. Da je pa vsze preganjanje zaman bilo, kriva vera sze je vszikdár bole sirila — dokecs je Bog ne zbúdo ednoga mozsza, ki sze jé z orozsjom molitve ino predge obrno proti krivici.

Ete mozs je szv. Dominik bio. Nas szvetnik je na spanjszkom vu Osma imenúvanom meszti kanonik bio, rojeni 1170-ga leta z vojvodszke rodovine. Pobozsnoszt, csisztoszt szrca, znanoszt, lúbéznoszt nemertelnih dúš, mocsna vola — to szo bila one jákoszti, z sterimi je nas szvetnik zacsnó szvoj boj.

On je naime szprevido, ka vero z orozsjom siriti ne szme — kak je Krisztus szam pravo szv. Petri, ar je vera znotrasnje delo nasega szrca, steroga cslovek priszilíti ne more, csi cslovek szam nescse.

On je steo z lúbeznosztjov vcsiti ino ohládati vnozino, stera sze je tak neszrecsno odrzgnola pravici.

Vu szziromaskoj obleki ino bosz je so peski od meszta do meszta, od hizse do hizse nazaj pozavat zgüblene ovesice vu pravo ovesarnico.

Med szvojim vnogim predganjom szí je vszikdar premislavao, kak bi mogeo kakso priliko naidti, z stere pomocsjov bi szv. vero vu szrcáj obcsuvati ino gojiti mogeo, ar je csteti i pizhati ne znalo. Ka de delao? Z kem de szí pomagao?

K blazsenoj devici Mariji sze je obrno, szv. Dominik,

k onoj lübeznivoj materi, od stere zse szv. Bernard pravi, ka je nikdar ne zavrpla one, steri szo sze pod njeno obrambo podali.

Pa njemi je bl. Devica pomogla. Dala njemi je knigo vu roke, takso knigo, stero vszaki lehko csté, stera na kratci vu szebi zadrzsava vsze szkriynoszti nase vere ino je li tak proszta, ka jo te najprosztesi tüdi lehko zarazmi. Eta kniga je szv. rozsnivenec.

Toga mislenja cslovek brezi pomocsi nebeszke dobiti ne mogeo. Eta nebeszka pomocs sze nam je po szv. Dominiki szpunila nad nami, njega szii je zebrala bl. D. Marija za pripravo, po sterój szmo ete nebeszki dar — szv. rozsnivenec zadobili.

Zgodilo sze je pa to etak :

Szv. Dominik je ednok vu toulonski log odiseo bogamolít ino proszit Mario za pomocs proti krivovercom, to je proszit Mario, naj njemi pokazse pot, po sterój neszrecsno odpadjeno lüdsztvo lezsi nazaj k Bogi pripela. Bridko sze je jokao tam vu szvojój szlaboszti, kda sze szkazse bl. D. Marija z velkov trumov szprevajajocsih, stera truma je sztala z treh kralic ino szto i pétdeszét devic. Tri kralice szo Dominika gorizdignole z kolen njegovih pa kda je zse sztao, njemi je bl. D. Maria etak právila :

„Mores znati, szin moj, ka szam od mojega bozsanzkoga Szina miloscsó oproszila za szvet pa ka szam tebe za mojo skér odebrala. Ti dobro znas, kak je moj szin delo zvelicsanja cslovecsanzkoga roda zvrso. Cslovek je posztano, z szvojím trplenjom je doliplacsao velki dug cslovecsanzstva ino z szvojím vnébozasztopenjom je odpro nebésza za csloveka. Zacsétek vszega toga je pa ono pozdravljenje angela bilo, stero mi je szv. Trojsztvo poszlalo po Gábrieli.

Za to z pomocsjov pozdravljenja angelszkoga vcsi národe na szkriynoszti odküpljenja njihovoga, ár je to fundament krsztsanzkoga zshivljenja. Zdaj pa pazi, ka te navcsim, kak mores to molitev zvrsavati.

Prva kralica ino prvih pétdeszét devic vu mojoj szprevodbi szo v belo oblecsene, one znamenüjejo veszéle prigodbe mojega ino Szina mojega zshivljenja. Telkokrat zmoli pozdravljenje angelszko, kak je racsun etih, na

hvalodavanje za dobrote mojega Szina. Pred vszakih dészét pozdravljenj deni eden ocsanas, ar je to ona molitev, vu steroj sze vsze potrebne prosnje iznaidejo.

Z szpodobnim tálom sze zahváli za trpljenja Szina mojega, koga moke szo moje srce kak oszter mecs prehodile. Z csütlivim szrcem szí premiszli ete szkriynoszti ino pozdravi pétdszétkrát mene pa sze obrni pétkrát z tvojev prosnjov k Ocsi, ki je vu nebeszaj. To znamenúje naime drúga truma devic, stere szo vu erdecse oblesene ino v petéri krog zravname sztojijo okoli szvoje kralice.

Pa sze ne szpozábi z dike Szina mojega ino z moje nebeszke oblászti. Glej, etih pétdszét vu njihovoj zlatoj obleki ti nájno diko posztavi pred ocsi.

Tak moli ti i tak naj moli z tehom lüdsztvo, pa csi te tak molili, de prijetnesa vasa molitev pred²menov, kak szprehod, steroga videnje tebé zdaj tak vezeli. Jesz pa, kak vasa zagovornica sztopim te pred Szina mojega pa bom ga pri vszakoj szkriynoszti proszila, naj potere krivico, naj vuzsgé vu vasih szrcach plahotajocsi plamén zsi ve vere ino vasz naj pripela vu vekivecsno domovino.

Glászi eto molitev, pa de ona na zvelicsanje lüdsztva, jasz pa potrdim recsi tvoje túdi z csüdovitnimi dogodbami.

Prikázen je minola, Dominik szí je pa z veszélím szrcem premislavao vsze ete recsi.

1 Ne dugo po tom sze je uazaj obrno v meszto Tououse, kde je na predganico sztopivsi grehe lüdsztva zacsno kárali ino krivovercom sze z kastigov bozsov protiti. Dokecs je on gucsao, je vüni taksi vihér nasztano, ka je vnogi miszlo, ka de konec szveta.

Szv. Dominik je ete vihér, kak znamenje szrditoszti bozse naprejposztavo ino je lüdsztvi preporacsao, ka csi sze scsé ognoli kastige bozse, naj moli 150 zdravih Marij ino szí med tem naj premislava szkriynoszti nasega odküpljenja, veszélja, trpljenja ino diko Jezusa i Marie.

Lüdsztvo je z velkim sztráhom poszlúhsalo vihéra zmozsne glásze, grmlavico i nebeszko burkanje pa med tem je zacsno szv. Dominik szvojo molitev: prvi szv. roznivenec.

Vihér je pomali podpüszto i pri szlednjoj zdravoj Marii zcsiszta henjao, nego lüdsztvo je ne zamuknolo,

dokecs sze je ne navcsilo ete molitve. Kda ga je zse vszaki znao moliti, szo sli veszéli rázno szaki vu szvoj kraj z tem csütenjom, ke je kriva vera premagana. Eden sztarinszki piszateo pise, ka szo sze sztene Jeriko meszta ne podrle hitrej vküper, kak je minola kriva vera na molitev szv. rozsnogavenca.

Bilo je vu sztárom vremeni edno jezero vu Jeruzalemi, vu sterom sze je vszaki zvracso, steroga szo prvoga notripüsztili vu vodo, kda jo je angeo zmesao — szv. rozsnivenec je za düse takse vracsilno jezero: vszako düso zvracsi, stera sze pobožno potopi vu njega.

Jezere i jezere je pripelao sz. Dominik z njegovov pomocsjov nazaj vu pravo vero. Jezéro jezér düs je csütulo zse po szv. rozsnomvenci pomocs bl. D.^{na} Marije.

Zato ga molte verno vu vasih potrebcsinaj^{pa} vasz tüdi poszlühne Marija.

Rzsn.

PREKMURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO
V
MURSKI SOBOTO

V pokori.

Goszpodne, Goszpodne! szmiluj sze mi!
Glédaj, kak vszaki dén vklánjam sze ti!
Vszaki den prozsim gor' k Tebi roké,
Vszaki den klicse Te moje szrcé,
Vszak' den Ti vadlűjem grehote vsze,
Tocsim za njé tüdi bridke szkuze,
Noszim tezsávo na ramenaj rad,
Z sterov me tezsi szovrazsnyk al' brat:
Ogovor, szmeh i tak drűga vsza recs,
Stera je vu szrci dvojoszter mecs,
Vsze mi je v radoszt, ar za Te trpim,
Tebi na diko tá vsza ponűdim.
Noszim boleznj, nevole szrcá,
Krizse, szkrblivoszti toga szvetá,
Záto, oh Goszpodne! szmiluj sze mi!
Glédaj, kak vszaki den vklánjam szeti.

Pobozsnoszt k nájplemenitesemi

Oltárszkomi Szesztvi.

Pred Otto, nemskoga caszara, szta ednok dvá tozsnika sztopila, steriva szta sze za edno ujivo právdivala, vszaki je potrdjávae, ka sze njiva njega dosztája, i gda je vszaki kre szvoje pravice imenitne zroke napredávao, tak sze je vidilo, ka de tesko szoditi, steri má pravico. Ali caszar milosztivno etak szkoncsao njidva právdo. Pod koga ládanji je bila, od onoga je dolikúpo njivo i senkao je njo ovomi i tak szta obadvá zadovolniva bilá. Z priszpodobnim tálon szta sze néba i zemla metala za Krisztusa. Néba je njega za szvojega mela i nazájproszila, ár je on prvlé tam prebivao i odnet priseo na zemlo. Ali zemla ga je tüdi ne stela püsztiti i njega za szvojega drszala, ár je on z szvoje szlobodne vole z cslovekon posztano, z szádon zemlé sze je hráno, njegovo krv je zemla goriszpila i telo njegovo vu szébe prijéla. I Bog je obedvema zadoszta vcsino. Jezus je z vidocsin tálon nazájodiseo vu nebésza, z nevidocsin tálon pa ali záto isztinszko — z telon i z krvjov, z düsov, z cslovecsánsztvon i bozsánsztvon je pa eti na zemli osztano vu Oltárszskom Szesztvi. Kak ga tak nebeszki sztanovnicje na veke molijo; tak i mi zemelszki lüdjé ga moremo nepresztanoma moliti vu oltárszkoj skrinji.

Gda sze neszkoncsanoga bozsega Velicsánsztva molba i postenjë dosztája i mi mocsno verjemo, ka je vu Oltárszkom Szvesztvi Jezusa szvéto telo i krv isztinszko nazocsi, záto szmo duzsmi vu Oltárszkom Szvesztvi szkrito bozsánsztvo moliti. „Niscse nede jo ono telo — veli szv. Augusztin — dokecs ga prvle nede molo. Irávno za volo toga velkoga postenjá je maticérkev vu indasnjem vremeni szkrovnoszt ne szamo pred nevernimi poganami, nego escse pred onimi, ki szo sze zse na goriprijémanje szv. krszta pripravlali, (katechumenje) szkriovala. Záto szo te katekumenje po predgi odposzláni bili z cérkvi i novokrsztseni szo szamo po krszti zadobili návuk od Oltársz-koga Szvesztva. Vu precsiscsávanji sze Olt. Szvesztvo vsze vöraztálalo med nazocsnimi i nika sze je ne nazájzadrzsalo na molbo szhranjeno. Koncsi od toga, ka bi Olt. Szvesztvo vu cérkvah, bilo obvarvano, sze nindri niksi szledi ne znájdejo vu prvesih csetvérih sztotinah. Ito sze tüdi na lehkoma porazmej. Gda bi krscsenicje vu prvih trojih sztotinah vidili, ka poganje njuve cerkvi rüsiyo, znali szo, ka bi Oltárszko Szvesztvo tüdi oszkrunjávali. Med tem zse vu prvoj sztotini estémo, ka je krscsenikan dopüscseno bilo szv. hostio z shebom domo nesztí, ka bi sze vu nedovednoj szmrtnoj pogibelnoszti lehko precsisztíli. Ali vu strtoj sztotini, gda je Konstantin caszar szlobodnoszt dao krscsánszkoj veri, te je vcsaszi notrivpelana tá návada, naj bi sze vu cerkváh za betezsnike goriobvarvalo Olt. Szvesztvo. Po krátkom szo mále cérkvice, posztavili na oltár, stere szo z zagrinjalon bilé doli pokrite. Vu teh cérkvicah je vizila ova poszoda, vu steroj je bilo Oltárszko Szvesztvo. Ta poszoda je bila na golobecso podobo napravlena. Od toga gucsi Zlátovüsztüni govorécsi. „Telo Goszpodnovo je zse vecs ne vu plenice povito, kak nigda vu jaszlicah, nego opravo Dühá szv. noszi :“ golobecsa podoba je znaménje Dühá szv. Eta na golobovo podobu napravlena poszoda je z zláta ali z pozlacsenoga szrebra bila zlejána. Pred bozsánsztvon je goro vecsni lampas na császt onoga, ki z lübéznoszti do nász nepresztanoma med nami prebiva, steri je tüdi opomináo krscsenike, naj bi nájplemenit e Oltárszko Szvesztvo dosztójno molili.

Oltárszko Szvesztvo na molbo vödjáti je szledi notrivpelano. Vu zsvilenji szv. Kláre, stera je 1253 leta mrla,

sze na to gledocs na naszledŭvajocso zgodovino zazávamo. Gda je II. Fridrich caszar meszto Spoleto, stero je pod oblásztjov szvétoga sztolca bilo, porŭso, eden tal szvoje vojszke, med sterimi szo törki i drŭgi nepriátelje krizsa bili, je tan povrgao vu obládanoj drzsávi. Eta vojszka je Assisi váras tŭdi okoli vzéla. Náj ob prvim szo on kloster zácsali rŭsiti, steri je tan poleg zvŭn varaskih zidin lezsao. Zse szo szkoro na vrh klosterszkih zidin prisli. Gda bi to csŭla pobozsna Klára, prednjica onoga klostra, doli sze dála odneszti k klosterszkin vratan, ár je betezsna bila i pred szébe je dála prineszti Oltárszko Szvesztvo stero pokleknovsa je etak molila k szvojemi nebeszkomi zarocsniki: „Jeli bi dopŭszto Goszpodne, ka bi ete tvoje nevolne szlŭzsbenice, stere szem jaz vu tvojoj lŭbéznoszti obvarvala, vu poganszke roké szpadnole? Obcsuvaj ti Goszpodne szlŭzsbenice tvoje, stere jaz zse vecs obrániti nemrem!“ Na to szo sze z Oltárszkoga Szvesztva ete recsi glászile: „Vszigdár vasz obránim!“ Po tom je szv. Klára potrostana okolsztojécsim právila: „Zdaj zse vasz zagvŭsam, ka vasz niksa nevola ne doszégne, vŭpajte sze szamo vu Krisztusi!“ I ovo na zidino gorilazécso vojszko je nezrazlozsena sztrahota opaszala, doli szo szposzkákali i vbeg vdarili.

Vödevanje i okolinosenjé Oltárszkoga Szvesztva je tŭdi szledi bilo notrivpelano, gda sze je szvétek Telovoga nasztavo. Na nasztavlenje toga szvétká je Bog Julianno, edno pobozsno apatico zébrao z Lŭttich várasa vu XIII. szlotini. Njoj je Bog vu ednoj nebeszkój prikázni zapovedao, naj bi sze na molbo Oltárszkoga Szvesztva eden poszeben dén odlocso. Julianna je záto prószila Róbert lŭttichszkoga, pŭspeka, naj bi njoj to volo dopunili i na esaszt Olt. Szvesztva eden szvétek nasztavili. Pantaleon Jakob pa, ki je szledi po iméni VI. Vrbána za pápo bio odebráni, je zapovedao naj bi sze Telovo, stero je do szega mao szamo vu lŭttichszkój pŭspekiji bilo notrivpelano, pó celom krscsánzskom szveti obszlŭzsávalo. Gda je pa te vu onom nepriátelszkom vremení ne moglo biti vszepovszédi notrivpelano, V. Klement na viennenszkom obsinszkom szpráviscsi i szledi XXII. János pápa leta 1317 szo to zapoved znova vödáli i od onoga vremená mao je Telovo nájlepsí i nájszvetesi szvétek krscsánzskoga národa.

Vu vszakom vremeni szo sze znajsli lüdjé, ki szo Olt. Szvesztvo pobožno csasztli i molili. Szvéto zsvocsin lü-dém, dokecs szo eti na zemli prebivali, je vszigdár ná-jvékse veszeljé bilo Oltárszko Szvesztvo pohájati. Eti szo zadobili od Bogá nájkvékse miloshti, eti szo zavreli na dobre nagibe i zadobili mocs na pobožno zsvlenje. Zátó právi szv. Alfonz : „To je gvüšno, ka za szv. precisicsá-vanjon med vszemi pobožnoszti ta nájkprvesa je : molba Jezusa vu Oltárszkom Szvesztvi ; nega od té prijétnese, nega za nász blagorodnese pobožnoszti.“ Példa szvécov naj tebé tüdi nagnejo oh krscsenik na lübézen do Oltársz-koga Szvesztva, z sterih nisterne ovo pred tébe posztávím.

Xaverszki sz. Ferenc, apostol Indie, sze je vu dnévi vnoga trüdo, naj bi pogane k Krisztusi pripelao, vecsér je pa dosztakrát celo nocs pred oltáron klécsao. Csi je szamo mogocsno bilo, poleg cérkvi je meo vszigdár szvoj sztán ; nájlüblenesi njegov szoszid je bio vu Olt. Szvesztvi nazocsni Jezus. Vu Malagi pa kak eden drügi Samuel je vu sakristii na golon szrtéli szpao, so je vecskrát notri vu cérkev i tan je nisternih vör dugo klécsao pred Olt. Szvesztvon.

Borgianszki sz. Ferenc je vu dnévi szedemkrát pohá-jao nájkplemenitese Szvesztvo. Gda bi pa ednok vu Ebori bétezsén lezsao i z mocsnoga szna ga nebi mogli goriz-büditi, prineszli szo k njemi Olt. Szvesztvo i ovo od szébe je odpro ocsi szvoje.

Szv. Vince paulanszki, gda je szamo mogocsen bio, je pohodo Olt. Szvesztvo. Pri Jezusi szi je vöpcsino szvoje vszakdanésnje trüde. Te tak da od szé nika nebi znao, je szplóh zalejani bio vu Olt. Szvesztvo. Csi szo ga kaksi tanács pitali, vcsaszi sze je k Oltárszkomi szvesztvi obrno.

Szlepec Ivan.

Premislávanje od nebész.

Na obsinszkoy szodbi de Krisztus szodo naj prle pravicsne na právom kráji i de njim pravo: „Pridite blazseni mojega Oco, poszedite kralesztvo, stero vam je pripravleno od zacsetka szveta“. Mat. 25, 34. pravicsni do sli vu vecsno zsvljenje. V nebészah je Krisztus túdi za tébe pripravo meszto; szreca, stero zdaj v zsvivajo zvelicsane dúse v nebészah túdi tebé csáka i csi bos tak zsvivo, kak szo one, jo bos túdi ti ednok vzsivao. Kakso szreco pa vzsivajo dúse v nebészah, i kak dugo do jo vzsivale, to zvedis z etoga premislávanja stero je szpizsao od nebesz szv. Leonard Portomavriski (Geistliche Uebungen, das Paradies.) Premiszli csi scsés biti szrecsen, mores meti vsze dobrote i na veke; takso szreco bos pa meo csi prides vnebésza; ár kak hitro sztopis prék praga nebeszki vrat, dobis v popolno oblászt vsze dobrote. Znás pa ka szo te dobrote ne takse, kakse szi miszlis, jiki neszkoncsno vékse vrednoszti; csi bi vsze csaszno dobro, po kom tvoje szrcé hrepene, neszkoncsno pomnozso, bi scse szenca nebi bilo szrecese, stera te csáka v nebészah. Szrecsen kraj napunjeni, da szi nikaj vecs zseleti nemrejo. Tvoje telo, stero je zdaj tak szlabo, de zsviva podoba odicsenoga tela Jezusa Krisztusa, i de tak

lepo, da bi szunce pred njim obledelo i de sze tak szve-tilo, ka bi eden szam zsárok razzszvejto tmicsno nocs. Tvoje csűtenje stero neima zdaj nigdár zadoszta, bode popol-noma zadovoljeno i pomirjeno, ár bode obilnoszt vzsivalo, vzsivalo vszo nebeszko radoszt i veszélje. Tvoja pozse-lenja bodejo mirna i pámeti podvrzsena i nedo delala naj mensega nemira tvojemi szrci.

Ka pravim, tvoje szrcé de szamo máli raj, ár de vedno puno veszélja, zavarvano pred vszakim sztráhom i zsalosztjov, niedna szlaba miszeo sze nede vjem z bűdila i vzsivalo de neszkaljno szrecso. Kaksa de pa tvoja dűsa, ka bo popolno od Boga obdána? Prle bi szpravo morje v oreovo lűpino, kak pa razmo, ka szo nebésza. Nebésza pomenijo telko, kak meti Boga i zsnjim sztűdenec vszeh dobrot i veszélja, steroga szí mores miszliti: nebesza szo zedinjenje dűse z Bogom, pa tak, kak sze z drűzsi ogen z razbeljenim zselezom, tak ka sze dűsa szkoro ne locsi od Bogá, Bog pa ne od dűse. V nebeszah biti sze právi nekak szedeti na bozsem troni, gosztiti sze pri bozsem sztoli, vzsivati rávno tiszte dobrote i szrecso, stero vzsiva Bog i de jo vzsivao na veke.

O szto jezerokrát szrecsni hip, gda prides v nebésza v lo velicsánsztvo! Krcsánszka dűsa, szto isztino dobro premiszli i razzsiri szvoje szrcé. Csi bi Bog steo odkrivati edno po ednom szvojo lepoto, popolnoszti i kincse, bi celo vecsnoszt zbűdjavao v tebi obsűdűvanje, ár bi ti vedno nove csűde kázao, iz sterih szo edni lepsi od drűgih, alí ka de scse le té, gda ti pokázse vsze csűde i ti dá v popolno vérsztvo i za zmiron. Ka pa delas zdaj? Zakaj ne ponűcas vszega zsvljenja da bi dobo takso szrecso? Oh, ka szí zse vcsino do zdaj?

Dobra dela szo szeme vecsnoga velicsánsztva, to je gvűsno, i do zdaj neszi szejao drűgo kak dela, stera zaszlűzsijo kastigo i peko. Oh proszi Bogá, ka ti od-pűszti tvojo szlabo vero: ár prav malo verjes na nebésza; lepa domovina szvécov je tebi nepoznána dezsela i ár na njo malo verjes, zato pa zanjo tűdi malo szkrbis. O da bi zse dnesz inacsi zacсно zsveti. Premiszli, da v nebe-szah nebos meo szamo vsze dobrote, liki meo bos je tűdi na veke. Sto bi to mogeo razmiti, kak jako povisa vecsnoszt vrednoszt nebész? — Csi je isztina, da je

recs teliko vredna, keliko bole trdna je, ka bos pa pravo od zvelicsanja, stero je ne szamo neszkoecsno liki tūdi vecsno? Tajiti ne bi mogeo, da bi bilo vecs vredno naj ménsé telovno vszivanje, csi bi bilo pa neszkoecsno, kak zvelicsanje vszeh zvoleni, csi nebi bilo vecsno. Z toga lahko szodis, kakse bo tvoje zvelicsanje, gda bos vszivao vu szvojem szrci veszélje, stero de nezapopadljivo i de celo vecsnoszt brezi konca. Tvoje zvelicsanje de tak veliko, ka bos meo zse szam vu szebi vecs vszakoversztnoga veszélja kak obcsūtijo vszi pogūbleni vkūper zsaloszt i trpljenja: ka, csi bi szpádnola v pekeo edna szama kaplica z morja tvojega veszélja, bi polehsala náj sztrasnese trpljenje.

Sztoga lahko vidis, kak szladko i prijetno de to v szivanje, stero bos meo vszigdar. Pomiszli, csi bi meo na zemli vsze, ka more csloveka popolno szreecsnoqa vesniti, csi bi meo vsze kincse szveta, da bi vszivao najvékso szlávo csaszt i telovno veszélje, kak britko bi ti bilo pri szrci, mrejt i szmrtjov dokoncsati tak szreecsno zsvljenje; v nebészah pa nede tak, tam bos napunjeni zdbrotami i znas gvūsno ka je ne nihas vszivati celo vecsnoszt, i gda bos sze szpominao vecsnoga veszelja, bos zato vszivao veszélje cele vecsnosztli vszaki hip. Kak bos te veszeli gda bos vido pred szebov i sze nebos vecs bojao, bos potolazsen, ka bos lebko szam szehi pravo:

Zdaj szem odszlobodjeni, zdaj szem szreecen i bom zmirom. A kak neszpametni szo lūdje toga szveta! Ka miszlis? Po kom hrepenes? Ka de szteof, csi ne hrepenes po nebészah? . . . Gori szrece, scse dnesz je obrni proti nebi i zato sz i miszli, ka sztoji pred teof na ednom kraji hūdi dūh, dūh z ognjenimi ocsmi vu drūzsbi pek-lenszke posásti i ti pravi: Hodi za menov, i gda bom na tom szvejti te dobro zmantrao, ti placsam tvoje tezsáve vu drūgom zsvljenji z vecsnim trpljenjom; na drūgim kraji sz i pa miszli, ka sztoji Jezus na szredi szvecov, steri ti pravi. Lūbi me i bom szteof vu tom zsvljenji jako lūbez-nivo i prizaneszljivo ravnao, zatém ti pa placsam tvojo lūbezen z neszkoecsniim veszeljom v nebészah. Ka bi odgovoro na to? Ka bi steo szlūzsiti hūdomi dūhi i ne lūbiti i szlūzsiti Bogi? . . . Oh ne oszramotimo szami szebé, steri szmo lehkomišleo zse telikokrát zapravili nebésza.

O nebésza kraj veszelja, ve szle napunili moje szrce zveszéljom. Na drügo nehom miszlo, za drügo nehom szkrbo i po drügom nehom hrepeno od denésjega dnéva kak le po tom, da nebesza dobim. Znam, ka je pot v nebésza voszka: „Teszna je pot stera pela vu zsvilenje“. Mat. 7. 14. trnava pot je i pot pokore i zatajüvanja, pa naj bo, ár trplenje s terim nebesza dobim, je malo. Neszrecsna leta, stera szem prezivo vu grehi, oh kak je objokam! Oh kak delec szem priseo od nebész szvojim szlabim zsvilenjom! Pogledni o Jezus pri tvojih nogah klecsim vu zsaloszt; odpüszi mi proszim te mojo nezahvalnoszt neszpametnoszt i gresnoszt, odpüszi mi, o moj Bog, odpuszi mi.

Odpüszi mi i daj mi nebésza; jocsics i vu imeni tvoje predrage Krvi te proszim, odpüszi mi. Pa ka pravim, za to te proszim, scse dnesz szklenem i sze trdno odlocsim v nebesza scsem priti csi vsze drügo zgübim, ka je meni zato, szamo da nebesz nezgübim. To náj bo szád toga premislávanja, tak scsém delati, ka nebésza dobim, ednok za zmirom sze odpovem necsimernoszt szveta, da bom vzsivao veszélje v nebészah. Z Bogom szvejt, z Bogom veszelice plesz i gizdozti i Bogom prepovedano znánje, z Bogom telovna lübezen z progresno poszvetno razveszeljavanje; z Bogom vsze te sztvari.

Proti tebi sze obracsam, raj, veszela domovina izvoleni nebeszki Jeruzalem nevmerlivo meszto mira, kraj bozsega velicsansztva, ograd radoszti! Na tebe bom miszlo. do tebe bom meo nagnenje, tebi poszvecsüjem szvojeja düha, po tebi zdihávlem po tebi hrepenem, tebé scsem, o szvéti raj! . . .

po Cvetji S. J.

Nase romanje vu Mária-Zell,

III.

Gda szmo vu Kapfenberg prisli, je posztano vlak ino kolodvorszki szlůzsbeník kricsi „Kapfenberg umsteigen, to je prej sze preszeliti na drůgi vlák kateri de nasz pelo do Aussee-Wiesen-a.

Od kapfenberga do Ausse-Wiesen-a szo szamii bregov je, szamo eden máli szteszki dol je, gde iz ednoga kraja, mala Murica tecse, iz drůgoga kraja pa ide drzsávna ceszta, poleg pa veliki bregovje. Presztora te tak za zseleznico nega, ino odnet je to, ka od Kapfenberga do Aussee Wiesena tak máli vlak hodi, kaksega cslovek retko vido. Gda je lůsztvo te máli vlák zaglednolo, doszti szo sze csednili etak vu szebi govorécsi „jeli de nász důnok inogo té vlák pelati.“

Pa isztina sziruák vláki je zsmetno szpadnolo 700 lůdi ino teliko vagonov za szebom vlecsli, tem bole, ka proti bregi ide vszigidár vise ino vise. Ka je njemi tesko slo csi je rávnok 2 pécsi imel, iz toga szmo lehko vidlli, ka je jáko pomali so. Ino rávnok to nam je dobro bilo, ar szmo lehko mirovno to sztršanszko lepo krajino gledali. Veliki bregi, kateri sztlemenom nebo doticsejo tak sze vidi csloveki, steri na szvojoj glávi noszijo dezsa polne oblake, iz steri kako sztrahovitno gremlenje doli bezsijo mali potoki, steri voda kak beli szneg pride vu dol, veliko bregovje nezgovorno veliki szkalami, groznoszt pobůdijo vu csloveki. Zaisztino csloveka groza obhaja, gda ober szvoje gláve

velike szamene szkale vidi, stere csi bi sze doli porüsile na práh ino pepel bi csloveka razmozsile te cslovek more szpoznati to pravico ka nam szvéto pizsmo právi: Csüdnoviten je Bog vu szvojih sztvorenjaj.“

Ta sztráhovitna lepota bregov vlecsé doszta lüdi na brege, to lepoto nemre pozabiti on, ki sze vu planinszkaj krajini narodo, gde stécs je, csüti vu szvojem szrci:

Gori gori na goré
Ta me moj' szerce zove“

Ali kak nas imeniten szlovenszki szpevnik, ki je láni mrl Simon Gregorcsics pise

O zlatih dni szpomin
Me vlece na planine
Po njih szerce mi gine
Ár jaz planin szem szin
Tedaj nazaj
Nazaj v planinszki raj.“

Ta sztrahovitnoszt krajine vu meni zdiguje bojaznoszt do Boga! Csi szo zse szledi Goszpodnoga Boga, to je sztvorenje tak sztrahovitne, kaksi sztráh de obhájao naso düso gda bodemo pred Njega sli na szod? Gda tak tuzsno csütenje vu szebi csütim, me gori zbüdiyo iz toga tuzsnoga csütenja ino vu meni vüpanje pobüdiyo ete recssi stere nasi romarje lepo szpecsajo:

Kralica Nebeszka
Maria zellszka
Le proszi za nász.

Kak eden szvetli rád idejo vu moje szerce, ino meszto tuzsnoszt je z vüpanjom napunjeno moj szercé.

Ali dönok dönok bi dobro bilo eti vu toj planinszkaj krajini vu szamocsini, fkraj dalecs vkraj od zapelivoga szejta prebicsati, gde cslovek ne rido jálnoszt lüsztva, odürjavanje szvojega brata, blizsujega, gde cslovek ne bi csüo sztvárjenje, preklinyánje, gde bi csloveka düsa sze ne zamazala kak zdaj, csi z zamazane düse cslovekom okoli hodi . . .

Tak szí premislavam ino kornaj na pamat zemem ka vlák mino ide Aflenz stacie. Iz etoga meszta najmre

je csudnovitno odnesena leta okoli 1200 vu Maria-Zel¹ ona csüdovitna podoba Bl. D. Marie, pri steroy sze teliko ino teliko csüd prigodilo po sztotinaj. Rogatanje vláka mi ne da mitovno szi dale premislavati . . . vej vu Maria-Zelli tam bodes imo csasza prívi eden notresnji glász. Pa csi bi rávnok steo ino mogocsen bil szi dale zbrojaviti, csasz bi mi nedopüsztó ár blüzik je bila szlednja posztaja Aussee-Wiesen.

Iz etoga meszta sze je zacsnolo pesko romanje.

Maria-Zell escse 37 kilometrov lezsi od Aussee Wiesena.

Pot je prijetna, szamo naszredi poti je eden 1200 metrov vizsiki breg, na steroga cslovek ma edno dobro vöro idti.

Ali drzsimo red vu doli pisanji.

Iz vláka doli sztopivsi sze lüsztvo hitro fküper naberé, lejpe Marijine peszmi szpeva jocs sze naprej podá.

Te sztarejsi, ki szo sze ne vüпали 37 kilometrov peski fcsiniti sze na omnibusz podajo gde szo sze za 5 koron vu Maria Zell pripelali. Ali táksi je ne doszta bilo. Cslovek zaisztino lejpe példa lehko vido med lüsztvom csi je szamo imo ocsi za gledanje. Eti szam vido edno sztáro santavo mamico, stera je peska sla pa je 72 leti sztara bila! Isztina ka je sziroti prijetno szpadnolo gda szam nyo na szredi poti na edna kola gvri szpravo . . .

Ali vidim ednoga sztároga mozsáka zdugimi szerimi vlaszámi . . . ah szi miszlin tak tak szo te sztári szloveni mogli vö viditi, takso nosnjo szo meli . . . pitam od toga ocsó keliko szte sztári ino govorijo meni : szamo 86 lét . . . ino szo sze dönok na pot podali. Ali ne szamo sztare nego mlade lüdi, goszpodsške lüdi tüdi vidi cslovek kak peski romajo.

Na poti szrečsamo ednoga stajerszkoga goszpoda steri peski idejo. Gori njim ponüdimo nasa kola, stera szo tak prázna sla zanami, ali oni zavalnosztjom govorijo : Boug plati, ali peski scsém idti, ár szam to tak oblübo.“

Ali vidim poleg méne idti nemske goszpé, stere sze mi tak poklonijo : „Gelobt sei Jesus Christus“ vhálen bojdi Jezus Krisztus. Te goszpodsške zsenzke sze ne szramotijo pokloniti „vhálen bojdi Jezus Krisztus“ prinász

sze pa gnesz vütro szramotijo toga, isztinszko katholicsanszkoa poklanjanja. Ali dönok sze naj taksi szami szebé ne norijo ar: Ki mene vadlüje pred lüsztvom, jasz bodem ga tüdi vadlüvao pred mojem nebeszkom Ocsi, ki ki mené zataji pred lüsztvom, jasz ga tüdi zatajim pred mojem nebeszkom Ocsom právi Jezus.

Med tem podobe, ali razpetjé, edno imenitno znamenje ka to stajerszko lüsztvó escse zsivo vero má iz veksega. Zakaj právim izvéksega zrok tako povem. Pri bli zsavamo zse proti 1200 metrov viszikomi Seebergi. Pod bregom edna lepa farna cerkev gothiskoga izloga. Mála fara je to szamo 97 düs je vu toj fari. Tü sze dühovuik zagvüsno za szakoga szkrbi! Malo szmo szí pocsivali, ka naj tem lezse prejk toga brega pridemo. Dalecs okoli ceszta pela, cslovek to miszli ka je tako zgoraj ino gda na konca poti pride vzeme na pamet ka sze pá novi zavétek zacsne.

To tak drzsi edno vero vszigdár bole ino bole vise pridemo naszledje ne odmozseni pridemo na szlemen, gde je ravnica. Zgoraj na planini je edna sztára podoba Bl. D. Marie. Vidi sza na celoj podobi ka je ednok krotó lejpa bila zdaj zdaj je zaverzsena, sze niscse za njo ne briga edno drügo znamenje ka mlácsnoszt sze zacsne razsirjavati med tem poboysznom stajerszkom lüsztvom.

Ali ne tozsimo: vidim pred podobom cvetécse korinice vidim okoli sztebra mala venceske dühsécsi korinic stere nam dokazsejo ka sze najdejo escse dobre düsice, stere görecsno lübezen majo.

Sztari kejp je to, té je vido nase sztáre ocsake, babice gda szo oni eti mimo romali, ino zdaj vidi njihove vnü kece — nász — pred szebóv klécsati, gde szmo zavah-lili, ka te zsmetnesi pot nasega romanja szmo szpunili.

Lenarsich Mirko.

Iz zgodovine Sv. matercerkve.

— Julianovi naslednje. —

Tam szmo henjali, kde je popisano od Julián caszarove smrti. Njegov nesrečen zsitek nam naj bo na peldo, kak Bog szvojo sv. cérkev esuva pa tudi na opominanje, kak sze more krscanszko ljudstvo boriti za vero szvojo, csi sese Bogi povolno zsveti.

Naszlednik Julian caszara je bio Jovian (l. 363—364.), steri je ne bio z Julianove rodovine, ar kak znamo zse, je Julian bio szledjen iz roda Konstantinovoga. Joviana je vojszka posztavila za caszara. Zaprva sze je brano ete caszti rekocsi, ka je on krscenik pa on nescse pogansztva nazajposztaviti, kak je Julian steo. Na to szo vojacje kricsati zacsnoli, ka szo oni tudi krsztsenicje, ka oni tudi ne ssejo poganje biti.

Jovinian je na to prekvzeo caszarszko caszti. Krscenikom je znova potrdó vsze njihove pravice, nego pogonom je mir dao, ar je kak dober krscenik znao, ka vero z mecsom siriti ne szme. Zsivo je ne dugo. Po ednom leti vladanja je zse vmro ino za njim je vojszka Valentiniana I-ga zebrała za caszara, steri je to velko caszarsztvo znova razlocso ino za izhodni tao caszarsztva szvojemi brati Valenti prekdao. Valentinian je katolicsan bio, Valent pa arijanec. Poganszko vero szta obádva preganjala, nego Valent je tudi katolicsauszke ne trpo. Poganov je te zse po veksih mesztaj ne bilo jako, szamo po kaksih sztranszkih vesznicaaj, pa za to szo je zvali za pogane, ali pagane, ali vesznicsare, ar sze vesznica dijaeski pagus pravi.

Za tem Valentinianom je priseo njegov szin na ca-

szarszki tron po imeni Gracijan, steri je Theodosiusa imenüvao za szvojega pomocnika i caszarana izhod.

Gracijan je szpravo vö z rimszkoga drszavnoga szpráviscsa boginje poganszke szteber, steri je escse izda tam sztao ino on je tüdi vecs ne noszo obleko ino ime „vélkoga popa“, stero obleko ino ime szo za csasza pogansztva vszi caszarje meli pa poleg stere csaszti szo tüdi darüvali kak dühovnicje krivih bogov.

Ne dugo po tom, ka je Gracijan Theodósiusa imenüvao za szocaszara, szo vmorili Gracajana z njegovim bratom Valantinijanom II — im vréd ino po taksoj poti je. Teodosius szam osztano, steri je szledjen bio med onimi, ki szo z celim caszarsztvom szami ládali.

Theodosius je vcsaszi vu zacsétki szvojega vladanja zapoved dao vö, ka vu njegovom drszánji more vszaki ono vero vadlúvati, stero vcsi rimszki püspek Damasus — ki je toga hipa pápa bio, ár ki kaksostécs drügo vadlúje, csi je li krsztsenik, sze more za krivoverca drzsati. Poganszke cerkve je dao szpozapreti — pa pri toj priliki poganszkomí lüsztvi kazati, kak szo poganszki popevje tiszte dáre ino jesztvine, stere szo lüdjé za szvoje bogé na oltáre zdevali, tam odnet noszili ino ponücali. Pa to je te bio zrok, ka je poganszka vera minola.

Kak je ete caszar pobozen bio, mo vidili. Vinro je l 395-ga po r. Krisztusovom. Pred szmrtjom je razdelo caszarsztvo med szinami: Arkadius je dobo izhodno polovico, Honorius pa záhodno pa od toga csasza mao sze je rimszko caszarsztvo vecs nikdar ne zjediniło.

Arianismus ino cerkvena szpráviscsa. Zdaj pa hodmo malo nazaj vu zgodovini ino poznavsi szvetszko oblászt ino njéna dela, iscsimo tüdi znotrasnje zsvljenje ino gibanje szv. materecerkve szpoznnavati.

Znamo, ka szo zse vu zacsétki, za csasza apostolov bili taksi, ki szo razlicsue tale szv. pizsma razlicsao tolmacsili pa szo poleg toga krivice zacsneli vesiti. Za to pise zse szv. Pavel apostol rimlancom (16, 17.) rekocs. „Pazite na szebe med onimi, ki razkolnistvo i szpako delajo proti vcsenjej, stero szte sze navcsili, ino sze jih ognite“ Pa szv. Peter znova etak pise: „Bodejo med vami krivi prorocje, steri krivo vcsenjé májo, Goszpodna, ki je njé odküpo, zatajijo ino szí náglo kastigo pripravljajo.“ (2. 3, 3.)

Pa k Titusi szv. Pavel etak pise: „Krivoverca sze po dvojem ali trojem opominanji ogní, ár znás, ka je taksi zablodjeni ino greh dela.“ (3, 10.) Razmijo sze z temi recsmi oni, ki szo krive vere zacsinjali ali z katolicsanszke na krivovero sztopali.

Dokecs szo apostolje zsvieli, szo escse krive vere ne tak velko mocs mele, ár je vszaki bole vörvaó apostolom, kak krivovercom i njihovim vucsitelom, nego kda szo szpomrli apostolje, te je Satan zacsno szvojo zsetvo. Gizda, trmoglavoszt, pokvarjeno szrcé je bilo navadno, ka je ednomi i drügomi blodnoszt prineszlo. Pa proti tomí szo sze püspegje tak bránili, ka szo vküpszprisli vu szprávicsa ino szo tam vöoglászli právo vero ino obszodili kriva vcsenjá zablodjenih lüdih. Táksi vzhodi püspegov szo sze navadno po onih krajaj drzsali, kde je kaksá kriva vera nasztánola ino sze sirila, ár szo ete krive vere vu zacsétki szamo eden, ali drügi tao szv. materecérkve mesale.

Vu zacsétki 4-ga sztoletja sze je pa zacsuola kriva vera, stera ne tak kak ove prve — vu teh sznopicsaj zse popiszane — szamo na málom meszti, nego po celoj szv. materi cérkvi sze je zacsuola siriti.

Zsivo je naime v Alexandria meszti v Egyptomi eden vucseni, nego poleg toga gizdav i napihujeni mládi cslovek po iméni *Arius*, steri je tam vu dühovniski sztan sztopo ino sze je dao od püspeka za diakonusa poszvetiti. Kak diakonus je vecskrát drzsao predge, vu sterih je püspeg vszikhár vecs i vecs krivice naiseo. Pa kda je Arius po vecskratnom opominanji tüdi ne steo henjati krivice glásziti, ga je püspeg izobcsó (vözápro iz obcsinsztva) szv. materecérkve. Kda je ete püspeg vmro, sze je Arius njegovomi naszledniki znova pomolo tak, ka ga je on nazajvzeo ino ga je za mésnika poszveto pa njemi je tüdi faro dao vu Alexandrii. Arius, kak vucseni cslovek i lübeznivi predgar lüsztvá, je na szlednje tak dalecs priseo, ka kda je te drügi püspeg tüdi vmro, je zselo szam püspeg biti vu Alexandrii. Nego to zselenje sze njemi li ne szpunilo, ár je za püspeka eden drügi, pobozsen dühovnik, po imeni Alexander zebráni.

Arius sze je na to razszrdo ino je od Alexandra, szvojege püspeka to glaszo, ka Alexander krivo vero vcsi

od szv. Trojsztva. Alexander je steo Ariusa na bogso pot szpraviti ino njemi je vu dvojem govori pred lüdsztvom odgovoro na njegovo ogovarjanje szkázajocsi, ka on krive vere ne vcsi. Liki Arius je vecs ue meo mira. Eden tao dühovnikov, steri szo z Alexander püspekovim ravnanjem ne bili zadovolni ino tüdi lüdsztva tao je szebi pridobo pa szo sze z toga v Alexandrii velke zmeslave zacsnole. Na to je püspek Ariusa z drügimi püspekami Afrike navküper znova izobeso, nego Arius je pred tom szpraviscesom püspekov tak dvojno gucsao, ka szo ga nisterni püspecje tüdi zgovorjati zacsnoli. Caszar Konstantin ga jo vu Carigrad pozvao, kde sze je te on zdrzsavao, tem pa Konstantia vojvodica vzéla njega vu szvojo obrambo tak, ka ga je caszar ne obszodo. Lüdsztvo sze je pa na to vu celom drzsánji razdvojilo ki poleg, ki proti Ariusi. Vszaki je bole razmo právo vero, kak püspecje, vszaki je bole steo obszoditi, jeli Arius isztino vcsi, ali krivico, kak od Boga na to odmenjeni voditelje szv. matere cérkve. Rávno tak, kak dnesz dén, kda vszaki novinar bole razmi vero — escse zsidov jo bole raztolmácsi, kak mi dühovnicje. Sze mi je zse szamomii zgodilo vecskrat, ka szo mi lüdjé tanácsse dávali kak najpredgam pa takse szam tüdi naiseo, steri szo pravili, ka bi oni bole znali predgati, kak jesz. Ne szam zamero norcom, nego zsaloszt me je obisla, kda szam vido szlepo gizdo nezvucsenoga csloveka, ki nancs katekizmusa ne ve pa scsé bole znati vcsenjé szv. materecérkve, kak njegov dühovnik, ki sze je vero szpoznati leta dni vcsio. Pa rávno tak je za csasza Ariusa napihala gizda nezvucseno lüszstvo to je bio zrok, ka szo lüdjé z cela odnoreli za njim, ar je meo lepi glász pa je dobro znao kricsati.

Vu tom boji za Ariusa je lüszstvo tak razdivjalo, ka je zse caszarszko ravnitelsztvo ne vecs znalo réda drzsati. Na to sze je caszar Konstantin odlocso, ka vu *Niceo* vküper pozové vsze krscsanszke püspeke celoga szveta ino oni naj vöpokejo, jeli Arius krivico vcsi, ali ne. To *niceanszko szpraviscese* je prvo med onimi, stera sze za obcsinszka zovejo, ar szo k tomi obrpvim bili vszi püspecje celoga szveta vküperpozváni.

Niceanszko szpraviscese je szam caszar odpro 19-ga

juniusa 325-ga leta. Nazocsi je bilo tam 318 püspekov z vszeh krajov szveta. Med temi szo vnogi bili, steri szo nikda za práve vere volo mantrani bili, kak *Paphnutius* z Thebaisa, steromi szo za casza Dioklecián caszara právo oko vöpüsztili pa levo pogacsico z kolena vövdrlí; *Paveo*, neocesareanszki püspek, steromi szta obedve roki zezsganive bile; *Leontinos* z Cesareje, *Tomas* z Cyclicusa, *Marinus* z Triadesa, *Eátychus* z Szmirne szo szkrivali mantrniske rane. *Spiridion* cypruski püspek je tam bio, ki je glaszoviten bio od csüdodelne mocsi; nisibiszki *Jakob*, steroga szo zse vu zsvljenji za szvétoga casztili. *Hosius* z Kordube je gloszoviten vucsénják bio tisztoga casza. Rimszki pápa *Sylvester I.* szo *Vitusa* pa *Vincéntiusa* poszlali na szpraviscse vu szvojem iméni ino *Hosiusa* z Kordube szo imenuvali za predsednika szpráviscsa meszto szebé. Drügh dühovnikov je vise 2000 prislo vküp na to szpráviscse.

Kda szo püspecje vküpszpráveni bili z dühovnikami, je priseo tüdi caszar Konstantin vu caszarszkoj obleki brezi orozsjá. Eden püspek ga je pozdravo vu iméni vszeh ovih, na stero pozdravljenje je te caszar ponizno odgovoro, ka sze vezeli, ka je vsze vküp vidi ino je proszo, naj lepo vöpovejo pravico, stero je szv. maticérkev vszikdár vervalá, ka ne bode satan zsenjao zdaj, kda je pogansztvo zse obládano, ár tá dvojnoszt, stera je zdaj nasztánola je hüsa, kak kaksastécs drüga nevola.

Na to szo püspecje poszlühnoli Ariusa, naj naprejdá szvoje vcsénjé, ka do znali, ka vesi pa szo z zsalosztjov szpoznali z njegovih recsih, ka on od Szina bozsega to vcsi, ka je ménsi od Ocsé pa ne edno isztoga bojstva z Ocsom — z drügov recsjov: zatájo je bozsánsztvo Krisztusovo. Na to szo püspecje vöpovedali, ka je njegovo vcsénjé krivo ino szo napravili takzvano niceanszko verevadlúvánje, vu sterom szo bole naténci raztolmácsili pravo katolicsanszko vero. To verevadlúvanje moli szvaki dühovnik pri szv. mesi, kda kredo právi. Vu vszem je szpodobno apostolszkomí, szamo pri Jezusi Krisztusi sze je notridjalo: „Vörjem ednoga Jezusa Krisztusa, jedínorodjenoga Szina bozsega, steri je rodjeni od Ocsé od vekoma ino je Bog od Bogá, szvetloszt od szvetloszti, právi Bog od právoga Bogá. Steri je rojeni pa ne sztvojeni, ed-

noga bojstva z Ocsom po sterom szo vsza vcsinjena i t. d. Kak z toga vidimo — ne novi návuk szo dáli ocse-
vje szpráviscsa szv. matericérkvi, nego sztari navuk, ste-
roga je vszikdar vörvala szv. maticérkev, szo bole raz-
licsno i razumlivo vöpovedali, náj sze vecs niscse ne mesa
vu tom duguvanji.

Tüdi na tom szpraviscsi szo szod prineszli od vü-
zemszkoga szvétka. Navada je bila naime vu szv. [materi
cerkvi na den nasztávlanja Oltarszkoga szvesztva gos-
csénje meti — te szo pa to goscsénje izhodni krscsenicje
vszikdar na stirnajshti den meli po mládi márciusa pa
szo z tem poszt pretrgnoli, vüzem szo pa szlüzsilí po
tom na trétji dén, kaksi stécs den tjedna je te zse bio.
Zazávali szo sze na szv. Jánosa apostola, ka szo sze to od
njega tak návcsili. V Rimi pa na celom záhodi szo pa
ete máo na vélko szoboto drzsali, gorisztanenje pa vszik-
dár v nedelo ár szo pravili, ka je Krisztus v nedelo
sztano z groba pa ka szo sze oni to od szv. Petra apos-
tola tak navcsili. Zato szo sze dosztakrát szvajüvali izhodni
i záhodni krscsenicje, dokecs je to niceanszko szprá-
viscse ne vöpovedalo, ka rimci májo pravico — csi li
ka je véksi tao püspekov od izhoda bio, ne iz záhoda
— pa ka od toga mao sze vozem vszikdár v nedelo
more drzsati ino Alexandrinszkim püspekom szo nalozsilí
duzsnoszt, náj za vszako leto naprej vözracsunajo, na
stero nedelo more pridi vüzem.

Bassa Iván.

Drobis.

Nediliska fara je tudi dobila zse novoga plebanusa vu personi precis. g. Kúhar Aloysia. Goszpon Kúhar szo dugo let bili kaplan po nasoj szlovenszkoj krajini; kak vrelí, navdúseni dúhovnik szo poznani. Bog njim daj vnoga leta pobožno ravnati njihovo faro.

Vélko katolicsanszko szpráviscse sze je drzsalo v Budapesti. Okoli 12.000 navdúsenih mozsov je tam vkúper prislo na tri dni, ka bi szi pogucsali, ka nam je potrebno za obsuvanje práve vere vu nasem drzsánji. Oni szo sz navdúsavali, vnoga dobra pogucsali — da pa ka valá, csi oni scejó katolicsanszka drúzstva vu vszakoj vészi, poszojilnice, stacune i. t. d., katolicsanszko lúdsztvo pa duzse szpi ino ne vzeme vpamet novih csaszov, vu sterih je vecs ne zadoszta szi zdihavati, ka mo delali, nego prijéti vcsaszí za delo, sze z jediniti vu ednoj voli ino vkúpdrzsati za szvoje pravice.

Ka je vredna szveta császt, szmo vidili na szpro-toletje, kda je glaszoviten vogrszki generalis Túrr Stevan ocsi zápro. Cela Europa ga je poznala po iméni, vszaki ga je csaszlio, kak modroga csloveka, vnoge velke szlúzsbe je opravo za vogrszki, francuszki i taljanszki národ, glaszoviten vojak je bio pa zdaj, kda je vmro, je szkoro niscse ne steo zvediti njegove szmrti, novine szo z dvema

rendicama popiszale, ka je mrtev pa navadnih vencov ne bilo viditi na njegovoj trügi; pa vsze to zakaj? Záto, ar je vu szvojem zsvljenji szlobodnozidarec bio — te ga je njegovo drüzstvo glászilo, kaksi cslovek je on; zdaj sze je pa zmiro na szmrtnoj poszteli z szvetov matercerkvov ino sze je lepo szpovedao — za to szo ga zdaj vecs ne steli poznati. Pa tak ide vszakomi, steri sze dá za skér bozsnim prijátlom: Csi nazaj sztopi na pravo pot, ga vecs ne pozna niscse. Tak szí iscsite szveta császt, ka de vam tüdi po toj poti hoditi! Bozsen cslovek, ki vere ne ima, je nikdar ne pravi prijátel.

Konec szveta. Bio je taksi csasz, kda szo neverni vucsenjácje tak vcsili, ka szvet vekivecsen pa nikdár ne miné. Szledkar szo szprevidli, ka njim to niscse ne verje. Zdaj zse nega nikoga, ki bi to glászo — med vucsenimi, ka szvet vekivecsen, ar znanoszt cslovecsanszka tüdi szvedocsi, ka to ne mogocse. Zdaj nisterni to vcsijo, ka kda szunce mocs zgübi, te zemla zmrzue i vsze ka na njoj je — ti drügi pa pravijo, ka vsze zgori te, kda zemla vu edno vékso zvezdo notriszpádne. Nam je vsze edno kak bo — edno je gvüsno, ka bode vszakojacski te, kda sze Bog navoli grehov csloveka ino po tom pride sztrahsna szodba po steroj za nász drügo ne bode: néba pa pekeo, kak szí sto eti zaszlüzsi.

Od szmrüti sze vszaki boji, szamo dober krscsenik ne. Vu Brooklyn meszti je zsivo eden pobozsen doktor G. M. Smith, ki sze je tjedue dni mirovno pripravlao na szmrt. Pred nisternimi tjednami je na szvojem kazálci malo erdecso rano ovarao. Ob prvim je ne doszta dao na njo, dokecs je ne vpamet vzeo, ka rana vszaki den veksa ino prszt njemi otecse. Te szí je gorivrezao prszt, nego prekeszno je bilo. Na drügi den szí je z szinom steri je tüdi doktor, pogucsaó to delo pa szta obadva szprevidla, ka je njemi zse cela krv tak puna toga cseméra — prunta — ka vecs ne pomocsi. Drügi opitani doktorje szo tüdi tak pravili. Smith, kda je to szprevido, sze je Bogi preporocso, je testament napravo, za szprévod szí je vsze pripravo, pa szpoznavao beteg szam na szebi celiva dva tjedna, kakso naturo má. Augusztusa 20-ga znajocsi, ka zse najvecs csi eden dén má escse, sze je lepo szpovedao ino precsiszto pa je szvojim povedao, ka drügi den okoli 5-te

vöre vmerjé. Je od vszeh szlobod vzeo rekocs, ka zdaj zse ne ima vecs niksega zselenja, szamo mir njemi naj dajo, ka de sze pripravlao na dugo pot vu vekivecsnoszt. Drügi dén ob 5-ih je szin notri so k njemi pa ga je na sztolci szedécsega mrtvoga naiseo. — Lepa szmrt krscesenika.

Bogi — csloveki. Ludovik XIV. francuszki kral je nikdar ne zamüdo szv. mese po nedelaj i szvétkah. Edno nedelo pride v szvojo kapelo pa vidi, ka je z csiszta prázna, csi li ka je návadno puna bila z velikásami njegovoga dvora. Po mesi opita záto szvojega dvornoga dühovnika, ka je tomi zrok.

Jasz szam tomi zrok, szvetli kral. — „Ódgovori njemi dühovnik — ár szam razglaszo, ka dnesz oni ne pridejo k mesi. Zdaj lahko vidijo, kelko je onih, ki za Boga pa ne za krala volo hodijo k bozsoj szlüzsbi. — Kelko pa prinasz hodi za lüdih volo pa ne za Boga volo ?

Bog ne bije z batom. Na konci aprilis meszeca sze je zgodilo vu N. meszti, ka je ondasnji zsvinozdrávník vu stalo so z zsenov pa tam vidivsi nikso nerédnoszt, je zselezne raszoje zdigno na kocsisa mrszko preklinjajocsi Jezusa i Marijo — nego dokoncsati je ne mógeo odürni gucs, ar je na meszti vküpszpadno ino düsa je sla pred szodszki sztolec onoga, koga preklinjajocsi je szpadno vküper.

Bozsa roka. Vu ednoj kresmi ednoga meszteca na Svicarszkom vecs mladencov prislo vküper na szveto nosc. Eden sze med njimi z tem hvalo, kak dugo zse ne k szpovedi hodo. Nisteri med njimi szo sze z trsznoli na taksi gucs pa szo ga nagucsavali, ka naj ide zdaj k bozsicsnim szvétkom, nego on sze je dale norcsáro. Gucsali szo szti tüdi od toga, ka szlednjo nedelo leta de hválodávna hozsa szlüzsba za poprijéte dáre preminocsega leta. Na to je ete mladénc znova razvüzdano djao : „Jasz ne bom so k etoj szlüzsbi — ne imam sze zahvaliti za nikoj.“ Ovi szo ga vecs ne poszlühsali, nego szo ga povrgli. On je pa 28-ga decembra nikam premino i 30-ga, kda sze je hválodávanje zacsnolo, szo njega pod ednov pecsinov mrtvoga naisli. — Li bi sze meo zahvaliti za nikoj; csi za drügo ne, za to, ka ga je Bog celo leto vu zsvilenji obdrzsao ?

Od poste estém velko hvalo, kak je prilicsna ino szkrbliva, kda je potrebno koga z kaksim pizmom naidti. Eden vucsenják nam popise, ka je pred pol letom edno karto dao na postu vu Waterford pa je pozabo gorizapizati recs, ka na anglezsko naj pelajo karto. Pa je zdaj nazaj dobo karto na steroj je 12 stemplnov bilo gori vdarjenih z anglezskoga, irszkoga, skotszkoga ino Amerike. Pol leta je okoli hodilo pizmo po szveti pa kda sze on ne mogeo naidti, komi je adresserana bila, szo jo nazaj pripelali onomi, ki jo je gori dao. Pa ete vnogi trüd za 10 fillerov stemplna, steroga je goriprikelo.

Kda sze cslovek narodi, sze tüdi eden neizbrizslivi stempl, edno vekivecsno znamenje vtiszne na 'njegovo düso vu szvéto m krszti, z sterim bi cslovek mogeo do szvojega vekivecsnoga cila pridti — vu roké bozse, z sterih je vöpriseo, steri je na njegovo düso szvoj kep vdaro: da pa na düso lüdjé ne dájo telko, düsa sze tá potepé, Bog vnogo zaman csáka, nikdár vecs ne pride k njemi nazáj.

Materinszko szrce obsüti vszikdar, ka szvet nescse zarazmeti — to nam szvedocsi naszledüvajocsa dogodba. Pred tremi letami je v Ujpesti eden mládi delavec po iméni Lang Stevan vmro. Mladénc je bio notriszpiszani vu drúzstvo szocialdemokratov. Kda je ocsi zapro, szo njegov tovaricje vcsaszi tá prisli, dühovnika szo na njegov szprévod ne püsztili. nego szo ga szami odneszli ino pokopali brezi molitve pa szo tam govore drzsali od szocialdemokracije pa proti veri. Presztrahsena mati je tüdi sla za trügov szvojega deteta, nego od toga dnéva mao je vszikdar csütüta, kaksza krivica sze je zgodila z tem njoj i njenomi deteti. Za to je letosz — tri leta po szinovej szmrtri — prosnjo dala notri pri mesztnom poglavarsztvi, naj njoj dopüsztijo, ka szii dete da vözkopati na cintori ino drügoes pokopati. Poglavarsztvo njoj je dopüsztülo, ona pa sla pa je oproszila dühovnika, naj idejo

pa naj pokopajo njéno dete po krsztsanszkom. Pa tak sze je tüdi zgodilo. Vnogo lüdsztva je bilo pri tom szpnevodi, steri szo z szkuznatini ocsmi glédali eto delo ino z razszrdjenim szrcóm guesali od onih, ki sze z pobožsnoga csütenja drügh norcsüjejo ino vu szvojoj razvüdzanoszti na poznajo Boga i njegove kastige.

V Zala zsupaniji je odredjeno od szprotoletja mao, ka deca od 15 let mlajsa csi sze najdejo ka kadijo, sze do 100 koron pokastiga ocsa, tutor ali vért, csi je za to znao pa tüdi trgovec, steri je deci taksega kaj za kaje-njé odao. — Zdaj bi szamo to potrebno bilo, ka bi szpametni lüdjé tüdi pazili na to, ka eta odrédba ne bi szamo na papéri osztala, ka szí ne bi nasa mladina pred csaszóm prszí i pamet oszmodila.

V Ameriko sze pascsi celi szvet, najbole pa mlade dekle i decski pa szo scse ne par meszecov tam, zse poslejo domó kep njihove szvádbe: zsenijo sze! Nezvucseni sztarisje pa verjejo domá, ka to právi zákon vszikdar pa matere celo Bogi hválodavajo, ka je hcsi to pamet dobila, ka: zdaj te koncí mozsa ma. Po pravici je pa tak, ka szo eti zakanje z veksega tala pred civilszkov oblasztjov szklenjeni ne vu cerkvi pa szo za düsnoveszt ne valani, nego je szamo grehsno vküpszivljenje. Proszite je szamo, naj vam poslejo zákonszki liszt, ka te vidili, kaksí dühovuik je zdao.

V Rimi szo poglavarje meszta vöpovedali, ka sze katekizmus i z njim vera vu njihovih solaj vecs ne szme vcsiti. Po taksem zdaj deci brezi navuka vere zrasztéjo gori vu onih rodovinaj, sterc vu cérkev ne hodijo. Tak dalecs szo zse prisli vu odürjavanji vere oni, steri tüdi majó vero: satanovo i njega császt. Tak ide to od drzsanza do drzsanza pa kama pridejo z tem národje? Poglednite one, steri brezi vere zsivejo. Kak stezs sze posteni vidijo, kda njim je na haszek, te szo pripravni na vszako krivico. Tecsasz szo posteni, dokecs sze zsandára

pa voze majo bojati. Kama njim pa dūse preidejo po taksem nevolnom zsvljenji!

Knige, novine, rokopiszi, peszmi sze razsirjavajo med lūdsztvom, stere szo pune gnoja i szméti. Pa mladina je rávno tiszta, stera kaj taksega kűpűje, esté, pri szebi szkriva i med drűgimi siri. Szlarisje, pazite na vaso deco, ka te vszikdar znali, kod hodijo, ka estéjo, ka poszlűhsajo, záto ka je tű od nájdragsega kincsa dūse gucs. Kaj stécs je sto dao za bozsno stámpanje, v ogenj z njim — ne bode nikdár taksi kvár, kak csi neduzsnim vu roke pride.

Od IX. Pius pápe pisejo, ka szo ednok bogamolili, kda eden szekretar k njim pride ino njim naznani, ka sze eden cslovek poszili notriproszi k njim pa ga ne morejo odposzlati. Pius IX-ti ne nesztanejo pa pravijo: „Nihájte, naj mrtvi pokopajo mrtve szvoje.“ Komornik je miszlo, ka szo papa ne razmeli, ka právi pa njim je escse ednok povedao prve recsi. Papa pa denejo: „Ne morem mrtvoga pred szebe pűsztiti.“ Komornik je ne znao, ka bi szi miszlo, sze je obrno vű pa vűni je vido, ka tiszti cslovek, steri sze je notriproszo, mira. Kda je vmro szo ga preiszkali pa szo eden mecs i edno nabito revolve pri njem naisli: Bozsi zslak ga je vdaro te, kda je on pápo steo vmoriti.

Szirote nűne, vszaki bozsnják miszli, ka je má jus ospotati pa preklinjati. Zsidovszko-liberalne novine vszakiden znajo kaj proti njim, nego kda je kde neszreca, kda sze tifusz, kolera, ali drűgi prijétni betegi sirijo med lūdsztvom — te szo nűne vrle pa dobre, zato ka taksim betezsnikom po veksih mesztaj drűgi dvoriti nescse, szamo one stere szo pripravne tűdi vszikdar vmreti za blizsnjega, csi je potrebno. Tak sze te to zgodi, ka je pohvalijo v Parizi, odket szo je prle vűztirali, v Budapesti, kde inda na vulico ne vűpajo za volo bozsnih lűdih, v Szombothelyi, kde szo csetvére novine proti njim piszale kda szo prisle

vu meszto — pa to hvalo kda beteg miné znova pozbijo pa do znova mazali z blatnim jezikom njihovo csász-tivredno obleko, kak vnogi tüdi eti med nami, kda z spitala vö pridejo zdravi. Jeli ka je tak? Pesz ne vje one roké, stera ga je obdarila, cslovek pa to tüdi mogocsi.

Bedavoszt pa pijacsa. Ka deca od zsganice, vina i vszake alkoholiszticsne pijacse tudaszta — tak zväni dün-deki — grátajo, je zse poszvedocsena pravica. Ki male psze. ali mále konje scséjo meti, oni materi one sztvári zsganico dávajo pa szamoy sztvári tüdi, kda sze szkoti. Leventhaler pise, ka je poznao ednoga pijancsivajocsega ocsó, steri je 13 decé meo. Med temi szo stirje zvänrédno glavo mali, szo dün-deki bili pa vélki beteg je metao vsze stiri. Pilz popise edno familio, vu steroj szta dedek pa ocsa pijanca bila zse prvle, kak szo sze njima deca rodila pa med deszéterov de cov szo stirje drobne glavé meli, drobnese od navadne, ovih sészt pa tak zväna vodene: debelo napihnjena z debelim sinjekom pa vszi szo tupaszti bili pa vsze je kres szpomoro zväu edne dekle, stera je mozsa vzela pa csetvéromi dün-deki dala zsviljenje. — Escse govoritnere je z tisztim pijancem bilo, steri je od dvoje zsené 24 decé meo, 22 jih je kres szpomoro, 23-to vélki beteg má, 24-to je krofaszto. Vucseni doktorje szvedocsijo, ka med szto dün-dekami je nájmenje za volo pijancsivanje ocsé, ali dedeka dün-dek na szvet priseo. — Tak pijte dale pijánci; na zdrávje zselemo vam i vasoj deci! Grozno!

Pokvarjenoszt velikih meszt sze zse z toga szpozna, ka vnogi sztarisje tam nacs vecs decé ne dajo krsztiti. Na priliko v Berlini — glávno meszto nemszoga — je lani bilo vu solah 1447 decé, steri ne szo krscseni pa sze ete racsun od leta do leta poveksava! Jeli, ka to divja zverina more biti, ne poszkrbi szvojemi deteti, ka je za zvelicsanje vszakojaeski potrebleno?

Neznanoszt je neszreca szromaskoga lüdsztva. Szto

pa szto taksih decskov i dekeo, steri szo na szvojem domi Bogi szlůzsili ino rėdno zsveli, preide vu velikih mesztah, csi szi morejo idti krůh szlůzsi záo, ár sze ne vejo kama za tanács obrnoti. Za to vasz. kak lání, tak tůdi letosz opominamo, ka kamastėcs idete, csi v Ameriko, ali Budapest, opitajte vszikdar tam ednoga důhovnika, kde je tiszto katolicsanszko drůzstvo, stero sziromaskim lůdem meszta szpravla. Vu Budapesti je za sziromaske dekle, stere szlůzsbo iscsejo v Ujpesti Bocskay vulica 1. numera takse drůzstvo. Pa csi zse stera prisziljena dom povrzsti, sze naj k taksemi obrné ráj, kamastėcs inan, ár jaj onoga důsi, ki sze denėsnji dėn more po velikih mesztaj za szvoj krůh szkrbeti brezi zvesztoga voditela.

